

פרשת ויחי התש"פ

”שֶׁבַשְׁפִּילְנוּ, זָכַר לָנוּ”

א. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף, הֲנִי אֲנֹכִי מֵת, וְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּכֶם - וְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם. וְאָנֹכִי לָךְ שָׂכָם אֶחָד, עַל אֲחִידָךְ, אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי, בְּחֶרֶב־וּבְקִשְׁתִּי, (בראשית, מח', כא' - כב').

ב. בפרשתו, כשמצווה יעקב אע"ה את יוסף הצדיק - היאך ינהג עמו לאחר פטירתו,

נותן לו יעקב אע"ה ליוסף, את העיר "שכם" במתנה -

וכך אומר יעקב אע"ה (בראשית, מח' - כב'), "וְאָנֹכִי לָךְ שָׂכָם אֶחָד, עַל אֲחִידָךְ, אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי, בְּחֶרֶב־וּבְקִשְׁתִּי."

יעקב אע"ה, בחיר האבות, משתמש "בחרב" ו"בקשת", לכבוש את העיר שכם.

ובדבר זה צריך ביאור, וכי זו אומנותו של יעקב אע"ה,

והלא בפירוש העיד יצחק אע"ה (בראשית, כז' - כב'), "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, וְהַיָּדִים נָדִי עֲשׂוּ",

וכמו כן, אמר יצחק אע"ה לעשיו (שם, פסוק מ'), "וְעַל חֶרֶב־וּתְחִיָּה",

ואם כן קשה, מדוע תפס יעקב אע"ה את אומנותו של עשיו.

אלא, שאונקלוס תירגם את המילים "בְּחֶרֶב־וּבְקִשְׁתִּי" -

"בְּצִלּוֹתַי וּבְבָעוֹתַי".

דהיינו, שפירוש מילים אלו, כך הם:

"בְּחֶרֶב־י" - הוא "בְּצִלּוֹתַי", שהוא "בְּתַפְלָתַי",

"וּבְבָעוֹתַי" - הוא "וּבְבָעוֹתַי", שהוא "בְּבִקְשָׁתַי".

ובכאן, מלמדינו יעקב אע"ה:

שתפילה, לחרב נמשלה,

אולם, בקשה, לקשת נמשלה.

ג. והנה, מקור דבריו של אונקלוס, הם מדברי הגמרא במסכת בבא בתרא
(קכג' ע"א), וכדלהלן:

" ויאני נתתי לך שכס אחד על אחיך, אשר לקחתי מיד האמורי, בחרבי ובקשתי,

וכי בחרבו ובקשתו לקח,

והלא כבר נאמר (תהילים, מדי' - ז'), 'כי לא בקשתי אבטח, וחרבי לא תושיעני',

אלא, 'חרבי' - זו תפלה, 'קשתי' - זו בקשה".

והנה, המעיין בדברי רש"י הקדוש, על פסוק זה, יראה שפירש רש"י - דלא כדברי
הגמרא, וכפי שכתב, וז"ל:

" 'בחרבי ובקשתי' - היא חכמתו ותפלתו".

וכמו כן, כאשר נעיין בדברי רבינו ה"ספורנו", נראה, שפירש באופן אחר - מדברי
הגמרא, וכפי שכתב, וז"ל:

" 'בחרבי ובקשתי' - בחכמתי ובינתי, שהם חרבם וקשתם של צדיקים".

ד. ובזה יש להתבונן, למה תפילה נמשלה בדווקא לחרב,

ומאיך, למה בקשה נמשלה בדווקא לקשת.

והנה, ידוע משמו של מרן רי"ז הלוי סאלאווייציק זיע"א, לבאר בזה כך:

ישנו חילוק מהותי, בין חרב לקשת,

בחרב עצמה, יש כוח להרוג, שכן היא חדה,

ברם, בקשת עצמה, אין כוח להרוג.

והאופן היחיד, שקשת כן יכולה להרוג -

הוא רק על ידי שיעמוד אדם גיבור מאחורי הקשת -

וימתחנה בכל כוחו,

ורק אז כשיגיע החץ למטרתו, יש בו כוח להרוג.
וממילא, ביאר רבינו הרב זיע"א, מובן היטב - מדוע דימה יעקב אע"ה, את החרב
לתפילה, ואת הקשת לבקשה:

**כיוון שתפילה, היינו תפילת שמו"ע, שנקבעה ע"י כנסת הגדולה,
ותפילה זו מחמת קדושתה, דומה לחרב, שבכוח התפילה "עצמה" - יש כוח,
ואינה תלויה כלל באדם שמתפלל אותה.**

ברם, בקשה - היא בקשה פרטית, ובקשה פרטית נחשבת לתפילת יחיד,
ובתפילת יחיד, מצינו בגמרא (בבא בתרא, קטז' ע"א), "כל שיש לו חולה בתוך
ביתו, ילך אצל חכם, ויבקש עליו רחמים",

כלומר, שהכוח בתפילת יחיד, הוא לא בעצם התפילה -
אלא, "בעצם האדם המתפלל",

ולכן, בקשה דומה לקשת, כי כמו שקשת אין בכוחה לפעול, אלא ע"י האדם
הגיבור העומד מאחריה -

כך, בקשה, אין בכוחה לפעול בשמים, אלא ע"י האדם הצדיק העומד מאחריה.

ה. ועל פי זה, יובן לנו סוד החרב והקשת של יעקב אע"ה.

בני תורה - לגיונו של מלך, כוחם הוא רק בפיהם,
"הפה" של עובדי ה', הוא החרב והקשת שבו הם נלחמים,
ולפיכך, אמר יעקב אע"ה לעשיו (בראשית, כז' - מ'), "וְעַל חַרְבֶּךָ תִּחְיֶה, וְאֶת אֲחִיךָ
תַּעֲבֹד, וְהָיָה כְּאִשֶּׁר תִּרְיֹד - וּפְרִקְתָּ עָלָיו מַעַל צְוֹאֲרֶךָ" -
כיוון שלעשיו יש חרב וקשת "גשמיים", אך ליעקב אע"ה - יש חרב וקשת
"רוחניים".

וכמו שמצינו במסכת כתובות (סו' ע"ב):

"בכה רבי יוחנן בן זכאי, ואמר, אשריכם ישראל -

בזמן שעושין רצונו של מקום, אין כל אומה ולשון שולטת בהם,

**ובזמן שאין עושין רצונו של מקום, מוסרין ביד אומה שפלה -
ולא ביד אומה שפלה, אלא, ביד בהמתן של אומה שפלה"י¹.**

¹ במאמר המוסגר, אכתוב כאן, מה ששמעתי בזה ממו"ר הגה"צ ר' יצחק זונדל שטרן שליט"א (מנהל רוחני בישיבות "קמניץ" - "ברית יעקב", ומרבני קהילת פרושים בירושלים):

דהנה, כשאמר זאת רבי יוחנן בן זכאי, היה זה, בזמן שראה את בתו של נקדימון בן גוריון מלקטת שעורים מתוך גללי בהמה,

ואמר לה רבי יוחנן בן זכאי, שזוכר הוא, שחתם לה בכתובתה, אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה, חוץ מבית חמיה.

ולכאורה, מהלשון "אשריכם ישראל" משמע, שזה נאמר גם בזמן שאינם עושים רצונו של מקום,

ובזה צריך ביאור, מה שייך לשון "אשריכם", בזמן שאינם עושים רצונו של מקום.

והסביר בזה, מו"ר שליט"א -

דכל גדלותם של עם ישראל, וכל כוחם על פני שאר האומות, הוא, רק מחמת התורה והמצוות שיש להם,

וממילא, כשאינם שומרים את התורה והמצוות, אינם יורדים לדרגת שאר אומות העולם, "שהרי אין בהם מעלה כלל",

ולכך, אף כשינסו להידמות לאומות העולם -

ידחו אותם אומות העולם, וימאסו בהם,

וכמו שראינו כבר, בעוונותינו הרבים,

ואזי, מיד יתרוממו, מהבירא עמיקתא של אומות העולם, לאיגרא רמא של התורה והמצוות,

ולכך, "אשריכם ישראל", כי אף שאינכם שומרים תורה ומצוות, אינכם ככל הגויים, ואז, ודאי שתחזרו לעשות רצונו של מקום.

ובזה, יובן מאמר הנביא (ירמיה, ד' - ל'), "וְאֵת שְׂדוּד, מִהַ תַּעֲשִׂי כִּי תִלְבְּשִׁי שָׁנִי, כִּי תַעֲדִי עֲדֵי זָהָב, כִּי תִקְרָעִי בַפּוֹךְ עֵינֶיךָ, לְשׂוֹא תִתִּיפִי, מֵאֶסוּ בְּךָ עֲגָבִים - נִפְשָׁךְ יִבְקָשׁוּ",

דאומות העולם, מתקנאים ושונאים את עם ישראל, אך ורק בעבור מה שהם,

ולפיכך, לא יועיל להם, כלל ועיקר, מה שינסו להידמות להם, ולעשות מעשיהם.

והראני בזה החברותא, ידידי הרה"ג ר' דוד הכהן סקלי שליט"א, את ביאורו של רבינו המהרש"א זיע"א (שם), וכדלהלן:

דהנה, לכל אומה ואומה מאומות העולם, יש שר ומזל בשמים, הממונים עליהם,

ו. והמעייין בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א², על דברי הגמרא הנ"ל, יראה שכתב, וז"ל:

"יש לעיין, מה הפרש יש בין תפילה לבקשה,

ולמה לתפילה מְכַנָּה בשם 'חרב', ובקשה בשם 'קשת'.

ונראה לי בס"ד, תפילה - קאי על דברים שמתפלל האדם לצורך גבוה, שהוא תיקון העולמות,

ומה שאין כן, עם ישראל, דהם מונהגים ישירות מן הקב"ה, ועל כן, בשעה שעם ישראל יורדים מדרגתם, אינם נעשים כשאר אומות העולם. שכן, אין להם שר ומזל בשמים,

וממילא, הם נבזים ושפלים, יותר מכל אומה ולשון,

ולפיכך, "אשריכם ישראל", כי אז - מתוך שפלות זו, תבוא תקומתם.

עוד ביאור נפלא בעניין זה, מצאתי בספר הקדוש "בן יהודע" (שם), לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א, וכדלהלן:

דהנה, בשעה שנמסרים עם ישראל ביד אומה מאומות העולם, ועושים כמעשיהם,

אזי, אותם הגויים, חוטפים ניצוצות קדושה מעם ישראל,

וכשעם ישראל שבים בתשובה, מוטל עליהם, להוציא ולהפריד את אותם ניצוצות הקדושה, מקליפות הטומאה,

וכעניין שהיה במצרים, שלא יצאו ממנה - עד שביררו כל ניצוצות הקדושה. וכנרמז בפסוק (שמות, יב' - לו'), "וַיִּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם". וכדרשת רבותינו ז"ל בזה (ברכות, ט' ע"א).

וככל שתהיה האומה גדולה, כך ניצוצות הקדושה - ששואבות מעם ישראל, גדולים ורבים הם. עד שחלילה וחס, ייווצר מצב - שלא תהיה תקומה לעם ישראל.

ובזה, רמז להם הקב"ה, שכשמוסרם, מוסרם ביד אומה שפלה,

שאז - אותם ניצוצות הקדושה, מועטות הם, ובכך בוודאי יוכלו להם,

וזהו מאמר "אשריכם", שוודאי תוכלו להם.

² בספרו הקדוש "בן יהודע", על דברי הגמרא במסכת בבא בתרא הנ"ל.

וכל תפילה שהוא צורך תיקון העולמות, צריך שיהיה בה סדרים, כנגד, אצילות -
בריאה - יצירה - עשיה, כאשר עשו אנשי כנסת הגדולה בתפילת שחרית,
שתקנו, קרבנות - וזמירות - ויוצר - ועמידה, כנגד ד' עולמות, אצילות - בריאה -
יצירה - עשיה,
שהם, כנגד ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא, הרמוז 'בחרב', כמו שכתב בזוהר
הקדוש³ ...
ולכן, תפילה, שהיא לצורך תיקון ד' עולמות, אצילות - בריאה - יצירה - עשיה,
שהם כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, הרמוז בחרב, כינה אותה בשם 'חרב'.
אך בקשה, היא, שאלת צרכיו של אדם, שהם צורך עולם הזה,
דימה אותה, לקשת, שהוא חצי עיגול -
כן עולם הזה, נבראת באות ה', שהיא חצי אות 'יוד'⁴, שנבראת בה עולם הבא,

³ יעוין בדברי ה"זוהר הקדוש", חלק ב', פרשת משפטים, דף קטו' ע"ב, שכתב ז"ל:

" רוממות אל בגרונם, וחרב פיפיות בידם (תהילים, קמט' - ו) -

דְּהָא וְדָא, י', רִישָׁא דְחַרְבָּא, דְּאַסְחַר שְׁפָה דִּילָךְ.

ו', לִישְׁנָא דְחַרְבָּא דִּילָךְ.

ה', ה', תַּרְיַן פִּיפְיּוֹת, בְּתַרְיַן שְׁפֹנוֹ דִּילָךְ."

ותרגום דבריו הקדושים, ז"ל:

'רוממות אל בגרונם, וחרב פיפיות בידם' -

שְׁהָרִי וְדָא, י', ראש החרב, שסוכבת את השפה שלך.

ו', לשון החרב שלך.

ה', ה', שתי פיפיות, בשתי שפתותיך.

⁴ י' בגימטריא, עולה מניין 10,

ומאידך, ה' בגימטריא, עולה מניין 5.

וממילא, אות ה', הרי היא חצי מן האות י'.

כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מנחות, כט' ע"ב), על פסוק (ישעיה, כו' - ד'), 'ביה ה' צור
עולמים' ...

ולכן, בקשה, שהיא לצורך חיי עולם הזה, מכנה אותה בשם 'קשת', שהוא חצי
העיגול,

והצדיק עושה חיל -

כלומר, מלאכים -

גם מן הדבורים אשר יבקש בסוג בקשה, שהיא לצורך עולם הזה,

יען, כי בצרכי עולם הזה, גם כן כוונתו לשם שמים,

ולכן, אמר, 'אשר לקחתי מיד האמורי', בחיל אשר עשיתי -

'בחרבי' - זו תפלה, 'ובקשתי' - זו בקשה".

ותורף דבריו הקדושים, כך הם:

מהות התפילה, אינה לצורך האדם, אלא, לצורך גבוה,

ובבחינת (הנאמר בתפילת "עלינו לשבח"), "לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שֶׁ-דָּ-י",

ולפיכך, דומה היא ל'חרב', המרמזת, על שם הוי"ה ברוך הוא.

ברם, מהות הבקשה, לצורך האדם היא,

ולפיכך, דומה היא ל'קשת', המרמזת, על חצי עיגול. והיינו, צרכי העולם הזה,

אך האדם שמבין את מהותה של התפילה, מנצל את הבקשה, כהיכי תמצוי,

לקיום מצוותיו יתברך.

ז. עוד כתב שם רבינו זיע"א, וז"ל:

"ובאופן אחר, נראה לבאר בס"ד, מה בין תפלה לבקשה,

ולמה זו קוראה בשם 'חרב', וזו בשם 'קשת',

על פי מה שכתב מורנו הרב יצחק אברבנאל ז"ל, על לשון שאלה ולשון בקשה.

כי גדר השאלה, הוא חפץ השואל מה שמפרש בשפתיו,

ואף אם לא יהיה החפץ ההוא תכלית מבוקשו, רק הוא שעל ידו ישיג מבוקשו.
אבל הבקשה, היא תכלית המְכֻוֹן, המושג מן השאלה.
דהיינו, יש שואל אלף זהובים, כדי לקנות חצר אחד בהם,
הנה, האלף זהובים, הם השאלה שלו, אבל אין זה תכלית מבוקשו -
כי הוא, אינו רוצה את האלף זהובים - בעצם, אלא רק החצר,
אבל הבקשה, היא התכלית המְכֻוֹן, שהוא החצר -
ואם אחר ששאל האלף זהובים, נתנו לו החצר, הנה בזה הושלמה בקשתו -
כי זה הוא תכלית כוונתו, בשאלתו את האלף זהובים, עד כאן דבריו.
לכן, יש לומר, תפילה נקראת השאלה - מה ששאל האלף זהובים,
והבקשה, היא התכלית של כוונתו בתפילה ההיא.
והנה, ידוע שהצדיק כל שאלותיו בתפילתו, התכלית שלהם שהוא הכוונה שלו,
הכל הוא בעבור עבודת הבורא יתברך, שהאדם מתפלל על צרכי עולם הזה כדי
לקנות בזה צרכי עולם הבא, ולעשותם,
וידוע, כי 'חרב' הורג מקרוב, ו'קשת' הורג מרחוק,
והאדם, יש לו שני מיני אויבים -
האחד, הם בני אדם התחתונים בארץ, שהם קרובים אצלו -
והשני, הקליפות שהם רחוקים ממנו.
ומגוף דברי התפילה, נעשה כוחות רוחניים, שדומין ל'חרב' שהורג מקרוב,
כן באלו הכוחות, הורג וממית את אויבים, שהם בני אדם התחתונים - שהם
קרובים אצלו.
ומן הכוונה של התפילה, שהיא התכלית הנקראת בשם בקשה, נעשה כוחות
רוחניים שדומין ל'קשת' שהורג מרחוק,
כן הם יהרגו אויבים, שהם הקליפות, שהם רחוקים ממנו,
לכך אמר, 'אשר לקחתי מיד האמורי' -

'בחרב'י, זו תפילה, שהרגתי בכוחות הנבראים ממנה את אויבים התחתונים -
'ובקשתי', זו בקשה, שהיא כוונה של התכלית -
שבראתי ממנה כוחות רוחניים, להרוג בהם אויבים העליונים - שהם רחוקים".
ותורף דבריו הקדושים, כך הם:
תפילה, הרי היא כ'חרב', ההורגת רק מקרוב,
וממילא, בכוחה, לשדד רק את האויבים של האדם - בני האדם - התחתונים.
ברם, בקשה, הרי היא כ'קשת', ההורגת רק מקרוב,
וממילא, בכוחה, לשדד את הקליפות - הרחוקים מן האדם, העומדים עליו
לשטנו.

ח. והנה, על מה שכתב רש"י (הבאנו באות ג'), "חכמתי ותפילתי",
נתקשה המהרש"א (בחידושי אגדות, למסכת בבא בתרא, דף קכ"ג ע"א):
מניין לו לרש"י, לפרש בדבריו, דלא כהמבואר בש"ס.
ולדבריו הקדושים, אף אנו נתקשה בדברי ה"ספורנו", שפירש "חכמתי ובינתי":
מניין לו לה"ספורנו", לפרש בדבריו, דלא כהמבואר בש"ס.
ובסייעתא דשמיא, נראה, לבאר בזה, בהקדם דברי ⁵ ⁶ ה"שערי אורה", שכתב
וז"ל:
"ואחר שהודענוך זה, כי עיקר האמונה ויסוד הייחוד, זה, הוא להבין שימושי,
כי כל שמותיו הקדושים, הנזכרים בתורה, כולם כלולים בשם בן ד' אותיות,
שהוא י-ד-ו-ד יתברך, והוא נקרא גוף האילן,
ושאר כל השמות -
מהם שורש, ומהם ענפים, ומהם אוצרות וגנזים,

⁵ השער הראשון, הספירה העשירית.

⁶ להמהר"י ג'יקטליה זיע"א.

וכל אחד מהם, יש לו פעולה מיוחדת מחבירו.

משל, לאוצר שיש בו כמה חדרים, כל חדר מהם מיוחד לדבר בפני עצמו,

בחדר זה, אבנים טובות ומרגליות,

ובחדר זה, כסף,

ובחדר זה, זהב,

ובחדר זה, מיני מאכל,

ובחדר זה, מיני משקה,

ובחדר זה, מיני מלבוש.

וכשהאדם צריך למיני מאכל, ואינו יודע אותו החדר שהמזונות בתוכו, אפשר שימות ברעב -

והחדרים מלאים כל טוב,

ולא מפני שמנעו ממנו בקשתו -

אלא, שאינו יודע באיזה חדר הוא הדבר שהוא צריך.

ועל דרך זה, בעצמו, השגת שמותיו הקדושים יתברך,

יש שמות, ממונים על התפילה והרחמים והסליחות -

ומהם על הדמעה -

ומהם על הפגעים ועל הצרות -

ומהם על המזונות והפרנסה -

ומהם על הגבורה -

ומהם על החסד -

ומהם על החן,

ואם אינו יודע להתכוון בתפילתו, באותו שם, שהוא מפתח למה שהוא צריך,

מי גרם לו שלא יפיק רצונו? - סכלותו ומיעוט השגתו.

ועל זה נאמר (משלי, יט' - ג'), 'אֲוֹלֶת אָדָם, תִּסְלַף דַּרְכּוֹ, וְעַל יְיָ יִזְעַף לְבוֹ',
כי ה' יתברך, ידיו פתוחות לכל,
אבל הסכלות, שאין אדם יודע באיזה אוצר הוא הדבר שצריך, חוזר ריקם, וחושב
בדעתו מחשבה רעה - שהשם מנע ממנו חפצו ורצונו,
ואינו כן, אלא סכלותו, שאינו יודע באיזה אוצר הוא אותו דבר שהוא צריך, מְנַעו
ממנו.
ועל זה נאמר (ירמיה, ה' - כה'), 'וְחִטָּאוּתֵיכֶם, מְנַעוּ הַטּוֹב מִכֶּם'.
ולפיכך, צריך אדם לשוטט בדרכי התורה, ולדעת כוונת שמות הקודש, בעניין
שיהיה בקי בהם ובשמותיהם,
וכשיצטרך לבקש לפני ה' יתברך - שאלה ובקשה, יכוון באותו השם הממונה על
שאלתו,
ולא די לו שיפיק כל חפצו, אלא, שיהיה אהוב למעלה ונחמד למטה, ונמצא נוחל
העולם הזה והעולם הבא".
ועל פי דבריו הקדושים, יובנו מעתה דברי רש"י וה"ספורנו", וכדלהלן:
דה"חרב" וה"קשת" של תלמידי חכמים, הם ה"חכמה ובינה", והם "חכמה של
תפילה" -
לדעת לכווין, מאיזה צינור למשוך את השפע לעולם -
כי "חרב" ו"קשת", תכסיסי מלחמה הם.
ט. עוד יובן בזה, כדלהלן:
דאפשר, דפירוש רש"י - "חכמתי ותפילתי", ופירוש ה"ספורנו" - "חכמתי ובינתתי",
הם פירוש לדברי הגמרא, "בתפילתי ובבקשתי",
כיוון, שכעת למדנו, שלהשתמש בתפילה ובבקשה, צריך חכמה ובינה יתירה -
היאך לפעול, והיאך לבקש מהקב"ה.
והן לפירוש מרן רי"ז הלוי סאלאווייציק זיע"א:

שה"חרב", היא תפילת שמו"ע, שבכוח התפילה עצמה, יש כוח לפעול,
וה"קשת", היא תפילת יחיד, שצריכה תלמיד חכם, שידע היאך להתפלל.

והן לפירוש רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בפירושו הראשון:

שה"חרב", הוא צורך גבוה, שהיא מהותה של התפילה, בכדי לתקן את העולמות,
וה"קשת", הוא צורך האדם, שהם בקשות לצרכיו של האדם, בעוה"ז -
ובקשותיו של הצדיק, הרי הם, הכנה לעוה"ב שלו.

והן לפירוש רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בפירושו השני:

שה"חרב", היא התפילה, שבכוחה לשדד את המקטרגים התחתונים - בני האדם,
וה"קשת", היא הבקשה, שבכוחה לשדד את הקליפות, הרחוקים מן האדם.

דבר אחד הוא:

ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך האדם לפעול **בתפילתו**,
בכדי לדעת לכווין בתפילת שמו"ע⁷, כדבעי.

ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך הצדיק לפעול **בבקשתו**,
בכדי שיבקש רחמים על האחר⁸.

ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך האדם לפעול **בתפילתו**,
בכדי שיתקן עולם במלכות ש-ד-י, ויחבר ויאחד ד' העולמות על מקומם⁹.

ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך האדם שידע על מה **לבקש** - בצרכיו הגשמיים,
שיעזרוהו, לצרכי עבודתו הרוחנית¹⁰.

ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך האדם לכווין **בתפילתו**,

⁷ "חרב", לפירוש מרן רי"ז הלוי זיע"א.

⁸ "קשת", לפירוש מרן רי"ז הלוי זיע"א.

⁹ "חרב", לפירוש הראשון של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א.

¹⁰ "קשת", לפירוש הראשון של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א.

בכדי שידע, היאך לשדד את המקטרגים התחתונים¹¹.
ב"חכמה ובינה" יתירה, צריך האדם לכווין בבקשתו,
בכדי שידע, היאך לשדד את הקליפות, הרחוקים מן האדם¹².
וכל המבואר, נכון הוא, הן לאדם הצדיק, והן לאדם הפשוט:
כיוון, שצריך "חכמה ובינה" יתירה, בכדי שנדע לבקש מהקב"ה את בקשותינו,
ממקור שמו של הקב"ה, המשפיע לאותו עניין,
וכפי שהאריך לבאר, רבינו ה"שערי אורה" זיע"א.

אף על פי שקטנים אנחנו, והן אנו יודעים, לכווין את הכוונות הראויות,
מכל מקום, אין הדבר פוטרנו בלא כלום.
וכבר קיימא לן, דאע"פ ש"אנוס, רחמנא פטריה" -
מכל מקום, "אנוס, לאו כמאן דעביד".
ונראה, שבעצם הדבר, שנכיר מיעוט כוחינו וערכינו,
כבר נשכיל ונדע, את ההכנעה הגדולה, ואת השפלות הגדולה -
שצריכים אנו, ללבוש על עצמינו, בשעת התפילה¹³.

¹¹ "חרב", לפירושו השני של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א.

¹² "קשת", לפירושו השני של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א.

¹³ וכעין זה, יעוין מש"כ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן איש חי", שנה ראשונה, פרשת "שמות", אות ח'),

לגבי פסקת "עוזר דלים", שבתפילת "עזרת אבותינו" - קודם תפילת שמו"ע, וז"ל:

"וכשיאמר 'עוזר דלים', יכוין לעשות עצמו עני עם השכינה, הנקראת 'דָּלָה', בהיותה למטה, בהיכל החיצון דבריאה,

כדי שבעלותה, יזכה, שיהיה עילוי לנפשו גם כן עמה.

וכוונה זו, נרמזה בזוהר הקדוש, שאמרו, 'וצריך למעבד גרמיה, עני, בהדי שכינתא',

וכנזכר בספר הכוונות".

ובוודאי, שאז יקויים בנו הפסוק (תהילים, קלוי' - כג'), "שֶׁשֶׁפְּלָנוּ, זְכַר לָנוּ",
וממילא, כל תפילותינו ובקשותינו, יעלו לרצון לפני הבורא יתברך שמו, אמן.